

*Олександра Акмалдінова,
канд. філол. наук, професор, м. Київ
Людмила Будко
доцент, м. Київ*

ТЕСТОЛОГІЯ В АВІАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Володіння англійською мовою як простим комунікативним інструментом є ключовою умовою для пілотів і диспетчерів в авіаційній сфері. Катастрофи виникають внаслідок непорозуміння між пілотом і диспетчером через обмежене володіння термінологічним полем "Радіообмін в цивільній авіації". Статистика аварій підтверджує це. Згідно з дослідженнями мова тіла передає близько 56% змісту повідомлення, самі слова - 7%, інтонація -38%. Радіозв'язок позбавлений мови тіла, тому електронна модуляція голосу не має виразності. Складним завданням під час повсякденного спілкування є вимова слів іншою мовою і складання їх у відповідному граматичному контексті. Авіаперсонал зобов'язаний демонструвати вільне володіння розмовною та авіаційною мовою не нижче четвертого (робочого) рівня за шкалою оцінки мовних знань ІКАО. Відповідність або невідповідність четвертому (робочому) рівню за шкалою ІКАО встановлюється за допомогою спеціально розробленого комплексу тестів. Аналізуючи розвиток тестології в авіаційній області вважаємо, що необхідно підвищити вимоги до тесту, занадто багато чого залежить від результатів тестування. Тест має визначати мовленнєві навички в тій області, заради якої він розроблявся, перевіряти володіння мовою для спеціальних цілей. Тест не повинен містити завдань, які тестованому необхідно прочитати. Він не має бути занадто коротким, не повинен мати обмеженої кількості варіантів. Іноземним екіпажам складніше вести зв'язок англійською мовою в аварійних ситуаціях, що може призвести до неправильного розуміння і негативно вплинути на безпеку польоту. ІКАО розробило ряд документів, які сприяють підвищенню якості мовної підготовки льотного і диспетчерського складу, один з них - «Керівництво з тестування авіаційного персоналу, що здійснює радіотелефонний зв'язок».

Тестування як оцінка, з високою мірою надійності, рівня володіння мовою, що використовується в радіотелефонному зв'язку, є поєднанням усіх необхідних компонентів, включаючи тестові матеріали, організацію проведення тесту на рівні встановлених вимог, процедури проведення оцінювання тестованих з подальшим виставлянням балів і оцінок відповідно до шкали ІКАО. Тест повинен відповідати наступним умовам і вимогам лінгвістики, тестології та авіаційної мови.

Тест має бути:

- кваліфікаційним, тобто підтверджувати досягнення фахівцем конкретного рівня за шкалою оцінки ІКАО;

- індивідуальним;

- автентичним - реалізм тестових завдань досягається шляхом вибору автентичних оригінальних текстів, створенням обґрунтованої тестової ситуації, підбором відповідних типів завдань, оскільки використання перекладних матеріалів, надуманих тестових ситуацій і некоректних типів завдань безпосередньо впливає на адекватність оцінки;

- адекватним, тобто показувати, наскільки повно охоплено тематику й функції мови авіаційного радіотелефонного зв'язку;
- валідним, тобто адекватно вирішувати поставлені тестуванням завдання з визначення рівня володіння розмовною та авіаційною мовами;
- якісним, тобто мати ознаки валідності, надійності, практичності, економічності, коректності й точності.

Перевіряє підлягає уміння тестованого точно та ясно спілкуватися за загальними конкретними та пов'язаними з роботою темами. Тест повинен ставити завдання, що вимагають володіння комунікативними стратегіями, уміння розпізнавати й улагоджувати непорозуміння та лінгвістичні проблеми, що виникають через несподіваний поворот подій або ускладнення ситуації. Тест повинен мати завдання на перевірку вимови, наголосу, ритму та інтонації; володіння граматичними структурами при несподіваних обставинах; об'єму словникового запасу, здатності перефразовувати вислів у незвичайних обставинах; уміння вести діалог у відповідному темпі; розуміння різних акцентів і використання уточнювальних стратегій, а також оперативності та інформативності реакції, навіть при несподіваному повороті подій.

Статистичні дані, отримані в результаті тестування, дозволили зробити висновок, що найуразливішими елементами в підготовці персоналу є граматики і розуміння мови на слух. Слабкість володіння тестованих граматику пояснюється помилкою багатьох викладачів відносно того, що граматичним структурам можна навчити на прикладах із стандартної фразеології ІКАО. Проте в стандартній фразеології радіообміну використується спрощена граматики, яка характеризується великою кількістю еліптичних форм, опусканням артиклів; значно частішим, ніж в звичайній мові, використанням наказового способу та інфінітивних форм дієслів; вживанням стандартних слів фразеології радіообміну в стверджувальних реченнях для передачі функцій питальних.

Кваліфікаційне тестування, від результатів якого залежать здоров'я та життя багатьох людей, повинне з максимально можливою точністю визначати рівень володіння мовою. Проте тестологія свідчить про те, що стовідсоткова точність оцінки рівня володіння мовою недосяжна.

Яна Абсаямова

канд. пед. наук, доцент, м. Київ

РОЛЬ САМОКОНТРОЛЮ ТА САМООЦІНКИ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ФАХОВОГО СПРЯМУВАННЯ

Одним із найважливіших процесів, які зараз активно досліджуються науковцями, є професійне становлення та розвиток особистості, де важливе місце нині посідає оволодіння іноземною мовою фахового спрямування.

Професійна самореалізація будь-якого фахівця визначається суб'єктивно, маючи певні прояви особистої творчості: кожен характеризується своїм власним творчим потенціалом. Крім того, процес розвитку творчого потенціалу має певні специфічні закономірності: 1) імманентність – здатність розвиватися, відповідно до природи, що є невід'ємною властивістю кожного індивіда, 2) біогенність – розвиток особистості багато в чому визначається біологічним механізмом